

Ministerul Educației al Republicii Moldova

CURRICULUMUL OPȚIONAL

EDUCAȚIE ECONOMICĂ , ȘI ANTREPRENORIALĂ

**Curriculum pentru învățământul liceal
(clasele X – XII)**

Chișinău, 2013

Aprobat:

- *la ședința Consiliului Național pentru Curriculum, proces verbal nr.4 din 9.02.2012;*

ECHIPA DE LUCRU

Formatori Junior Achievement Moldova

1. **Andoni Vitalie**, cadru didactic, grad didactic unu, LT „Gaudeamus”, mun. Chișinău;
2. **Bolohan Natalia**, cadru didactic, grad didactic doi, Liceul de Creativitate și Inventică „Prometeu-Prim”, mun. Chișinău;
3. **Gîra Rita**, cadru didactic, grad didactic superior, LT „D.Cantemir”, or. Edineț;
4. **Melinte Iurie**, cadru didactic, grad didactic superior, L.T. „B.P. Hașdeu”, or.Drochia;
5. **Olaru Valentina**, cadru didactic, grad didactic superior, LT „Lucian Blaga”, mun. Chișinău, doctorandă la Catedra de Științe ale Educației, USM;
6. **Pila Victoria**, cadru didactic, grad didactic doi, Liceul de Creativitate și Inventică „Prometeu-Prim”, mun. Chișinău;

I. PRELIMINARII

Educația economică și antreprenorială a tinerei generații în Republica Moldova a devenit în ultimul timp un obiectiv social de importanță cardinală. Tot mai mulți cetățeni își orientează activitatea în domeniul economic, în deschiderea unei afaceri proprii, obținerea unui profit legal. Dar, întrucât marea majoritate a persoanelor nu se nasc cu setul definitivat de calități care ar garanta succesul, ci le achiziționează treptat, prin interacțiune cu mediul, promovarea culturii economice (antreprenoriale și de consumator, angajat și angajator) se impune pe întreg itinerariul de formare a elevilor din învățământul preuniversitar. În conjunctura actuală atât de complexă și axată pe competiție de la nivel individual la scara concurenței între țări și chiar părți ale lumii, fiecare persoană ar avea nevoie de spirit întreprinzător pentru afirmare, de abilități și competențe integratoare pentru asigurarea succesului în plan personal, social și profesional.

Mai mult, Consiliul European din martie 2006 a subliniat necesitatea unui climat antreprenorial pozitiv general și a unor condiții cadru care să faciliteze și să încurajeze spiritul antreprenorial și a invitat statele membre să introducă măsuri mai ample, inclusiv educația antreprenorială. Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului din 18 decembrie 2006 privind competențele fundamentale pentru învățarea pe tot parcursul vieții identifică „spiritul de inițiativă și spiritul antreprenorial” drept una dintre cele opt competențe fundamentale care trebuie incluse în toate etapele învățământului și ale formării.

Analiza comună efectuată de Comisia Europeană și autoritățile naționale indică faptul că, deși numeroase inițiative privind educația antreprenorială sunt în curs de dezvoltare la toate nivelurile pe întreg teritoriul UE, cele mai multe dintre ele nu sunt nici integrate în programele de învățământ, nici nu fac parte dintr-un cadru coerent și, prin urmare, majoritatea elevilor încă nu pot lua parte la cursurile și programele antreprenoriale.

Curriculumul la Educația economică și antreprenorială pentru treapta liceală constituie suportul didactic de bază adresat profesorului pentru realizarea proiectării de lungă durată, organizarea și desfășurarea eficientă a procesului educațional și a fost elaborat din perspectiva trecerii de la modelul de proiectare curriculară centrat pe obiective la modelul centrat pe **competențe**.

Competența școlară reprezintă un ansamblu/sistem integrat de cunoștințe, capacități, deprinderi și atitudini dobândite de elev prin învățare și mobilizare în contexte specifice de realizare, adaptate vârstei elevului și nivelului cognitiv al acestuia, în vederea rezolvării unor probleme cu care acesta se poate confrunta în viața reală. (Roegers)

Antreprenoriatul se referă la capacitatea unei persoane de a-și pune în practică ideile. Aceasta implică inovare, creativitate și asumarea unor riscuri, precum și capacitatea de a planifica și de a gestiona proiecte pentru realizarea unor obiective.

Competențele antreprenoriale reprezintă un sprijin pentru orice persoană în viața cotidiană privată și publică, sporește gradul de conștientizare al angajaților cu privire la contextul activității lor și sporește capacitatea acestora de a profita de oportunități, oferă o bază pentru antreprenorii care întreprind activități sociale sau comerciale.

Curriculumului actual la Educația economică și antreprenorială pentru treapta liceală a fost elaborat în concordanță cu sugestiile parvenite de la profesori, elevi și consultanți, este un curriculum economic și antreprenorial în cadrul școlii, prevăzut pentru elevii claselor a X-a – a XII-a și se caracterizează prin:

1. Caracter aplicativ – este structurat după principiul „învață acționând”, elevii sunt antrenați în activități care facilitează descoperirea de sine stătătoare a adevărilor despre economie și antreprenariat, consolidând cunoștințe cu capacități/abilități practice și atitudini față de realitățile din jur și formînd convingeri despre posibilitățile de afirmare a persoanei; caracterul aplicativ este consolidat și prin parteneriatul profesor-consultant, prin coparticiparea voluntarului din lumea de afaceri la predarea disciplinei;
2. Caracter succesiv – Economia aplicată, ca program pentru vîrstă liceală, deși nu necesită obligatoriu studierea prealabilă a altor programe economice, reia conceptele studiate anterior (școala primară, gimnaziu) și le tratează mai aprofundat, în conformitate cu gradul de înțelegere al elevilor;
3. Flexibilitate – sunt posibile fluctuații și ajustări la necesitățile/condițiile concrete ale instituției sau contingentului de elevi.

II. CONCEPȚIA DIDACTICĂ A PROGRAMELOR DE EDUCAȚIE ECONOMICĂ ȘI ANTREPRENORIALĂ

Programele de **educație economică și antreprenorială**: Economia Aplicată, Etica în afaceri, Cheia succesului, Finanțele mele, Minifirma școlară, Compania Școlară, Exerciții de Simulare Economică și Managerială (TITAN), Bănci în acțiune sunt conținuturi recomandate pentru cursurile opționale și orele obligatorii în clasele cu studiere aprofundată a disciplinelor economice la treapta liceală în cadrul cărora elevii studiază sistemul economiei de piață, descoperă operațiunile

businessului, studiază economia mondială curentă și obțin cunoștințe și aptitudini, dezvoltă competențe necesare pentru a acționa ca cetățeni competenți, ca angajați în piața forței de muncă și ca consumatori.

Componentele programelor:

- Suport teoretic sintetizat în manual cu mai multe compartimente cognitive;
- Activități practice în baza ghidului de studiu pentru elevi;
- Laborator de aplicații economice și antreprenoriale;
- Exerciții de simulare economică și managerială pe computer (MESE, TITAN).

Obiectivele programelor de educație economică și antreprenorială sunt:

- Cunoașterea caracteristicilor de bază ale sistemului economiei de piață;
- Cunoașterea esenței și rolului conceptelor economice fundamentale: piață, stimulente economice și cost de oportunitate
- Înțelegerea principiilor economice care influențează deciziile în afaceri;
- Conștientizarea rolului cetățeanului și statului în economia de piață;
- Înțelegerea necesității respectării standardelor etice de către oamenii de afaceri, consumatori și producători;
- Dezvoltarea aptitudinilor necesare pentru luarea deciziilor, pentru analiza situațiilor, precum și abilități necesare vieții de zi cu zi;
- Explorarea oportunităților de carieră, probleme ale consumatorului și ale economiei personale;
- Asigurarea experienței practice în operarea unei societăți comerciale, a unei afaceri;

De asemenea programele asigură oportunități pentru dezvoltarea și consolidarea unor abilități **academice și manageriale:**

- Citit, scris și alte abilități școlare de bază;
- Cercetarea, interpretarea/analiza tabelelor și graficelor, a datelor statistice;
- Rezolvarea problemelor de gândire critică și analitică;
- Participarea la activitatea unor grupuri mici și dezvoltarea capacității de lucru în echipă și de conducere, coordonare;
- Vorbire în public.

III. PRINCIPII ȘI VALORI:

Competențele generale și specifice care trebuie formate prin procesul de predare – învățare a programelor de educație economică și antreprenorială la ciclul liceal au la bază mai multe principii și promovează o serie de valori.

PRINCIPII	VALORI
<ul style="list-style-type: none"> - <i>Învățare prin acțiune;</i> - <i>Caracter aplicativ;</i> - <i>Centrare pe elev;</i> - <i>Corespunderea curriculumului cu experiența și practicile actuale;</i> - <i>Interdisciplinaritatea;</i> - <i>Accesibilitate;</i> - <i>Raportarea nevoilor individuale la binele public;</i> - <i>Responsabilitatea pentru propria carieră.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Raționalitate;</i> - <i>Eficiență</i> - <i>Inițiativă și libertate economică;</i> - <i>Securitate și echitate economică;</i> - <i>Egalitate de șanse;</i> - <i>Respectarea legii.</i>

IV. COMPETENȚELE-CHEIE/ TRANSVERSALE ȘI TRANSDISCIPLINARE PENTRU TREAPTA LICEALĂ DE ÎNVĂȚĂMÎNT

1. Competențe de învățare/ de a învăța să înveți

- Competențe de a stăpîni metodologia de integrare a cunoștințelor de bază despre natură, om și societate în scopul satisfacerii nevoilor și acționării pentru îmbunătățirea calității vieții personale și sociale.

2. Competențe de comunicare în limba română/limba maternă

- Competențe de a comunica argumentat în limba română/limba maternă în situații reale ale vieții.
- Competențe de a comunica într-un limbaj științific argumentat.

3. Competențe de comunicare într-o limbă străină

- Competențe de comunicare într-o limbă străină.
- Competențe de a comunica argumentat într-o limbă străină în situații reale ale vieții.

4. Competențe de bază în matematică, științe și tehnologie

- Competențe de a organiza activitatea personală în condițiile tehnologiilor aflate în permanentă schimbare.
- Competențe de a dobîndi și a stăpîni cunoștințe fundamentale din domeniile *Matematică*, *Științe ale naturii* și *Tehnologii* în coraport cu nevoile sale.
- Competențe de a propune idei noi în domeniul științific.

5. Competențe acțional-strategice

- Competențe de a-și proiecta activitatea, de a vedea rezultatul final, de a propune soluții de rezolvare a situațiilor-problemă din diverse domenii.
- Competențe de a acționa autonom și creativ în diferite situații de viață pentru protecția mediului ambiant.

6. Competențe digitale, în domeniul tehnologiilor informaționale și comunicaționale (TIC)

- Competențe de a utiliza în situații reale instrumentele cu acțiune digitală.
- Competențe de a crea documente în domeniul comunicativ și informațional și a utiliza serviciile electronice, inclusiv rețeaua Internet, în situații reale.

7. Competențe interpersonale, civice, morale

- Competențe de a colabora în grup/echipă, a preveni situațiile de conflict și a respecta opiniile semenilor săi.
- Competențe de a manifesta o poziție activă civică, solidaritate și coeziune socială pentru o societate nondiscriminatorie.
- Competențe de a acționa în diferite situații de viață în baza normelor și valorilor moral-spirituale.

8. Competențe de autocunoaștere și autorealizare

- Competențe de gândire critică asupra activității sale în scopul autodezvoltării continue și autorealizării personale.
- Competențe de a-și asuma responsabilități pentru un mod sănătos de viață.
- Competențe de a se adapta la condiții și situații noi.

9. Competențe culturale, interculturale (de a recepta și de a crea valori)

- Competențe de a se orienta în valorile culturii naționale și ale culturilor altor etnii în scopul aplicării lor creative și autorealizării personale.
- Competențe de toleranță în receptarea valorilor interculturale.

10. Competențe antreprenoriale

- Competențe de a stăpîni cunoștințe și abilități de antreprenariat în condițiile economiei de piață în scopul autorealizării în domeniul antreprenorial.
- Competența de a-și alege conștient viitoarea arie de activitate profesională.

V. COMPETENȚE SPECIFICE ALE EDUCAȚIEI ECONOMICE ȘI ANTREPRENORIALE:

1. Înțelegerea și utilizarea în comunicare a unor termeni și concepte specifice economiei.
2. Formarea și dezvoltarea abilităților de a lua decizii eficiente în situații problematice, pe baza resurselor existente.
3. Caracterizarea interacțiunii diverselor roluri exercitate de persoane/instituții în sistemul economiei de piață.
4. Dezvoltarea interesului pentru studii ca oportunitate pentru dezvoltare personală.

1. *Înțelegerea și aprecierea critică a sistemului economiei de piață pentru explorarea rolului de cetățean, producător sau consumator, angajat sau angajator;*
2. *Aplicarea cunoștințelor economice pentru analiza situațiilor, evenimentelor, proceselor din viața cotidiană și în luarea deciziilor adecvate;*
3. *Stabilirea, valorificarea oportunităților de carieră și încadrare în câmpul muncii în scopul autorealizării personale;*
4. *Determinarea opțiunilor de economisire, investire și de management financiar personal;*
5. *Respectarea normelor legale și standartelor etice în activitatea antreprenorială și de simplu consumator.*

VI. REPARTIZAREA UNITĂȚILOR DE CONȚINUT PE CLASE ȘI PE UNITĂȚI DE TIMP

VI.1 CURSURI OPȚIONALE

Denumirea cursului	Statutul	Aria curriculară	Clasa	Nr. de unități de conținut pe clase	Nr. de ore pe an
Economia Aplicată	Program	Științe socio-umanistice	X, XI, XII	5, 6, 5	34
Etica în afaceri	Program		XI	6	17
Finanțele mele	Program		XI	6	17
Cheia succesului	Program		XII	6	17
Compania Școlară	Aplicații practice		XI, XII	4	17
Minifirma școlară	Aplicații practice		X	5	34
Instruire antreprenorială (TITAN, Bănci în acțiune)	Aplicații practice		X, XI, XII	12	34

VI.2 CONȚINUTURI RECOMANDATE PENTRU CLASELE CU STUDIERE APROFUNDATĂ A DISCIPLINELOR ECONOMICE

Disciplina	Conținutul recomandat	Aria curriculară	Clasa	Nr. de unități de conținut pe clase	Nr. de ore pe an
Economia	Economia Aplicată	Științe socio-umanistice	X, XI, XII	5, 6, 5	68
Relații antreprenoriale	Etica în afaceri		X	6	34
	Finanțele mele		XI	6	34
	Cheia succesului		XII	6	34
Aplicații practice antreprenoriale	Compania Școlară		XI, XII	4	34
	Minifirma Școlară		X	5	34
	Exerciții de Simulare Economică și Managerială. (TITAN, Bănci în acțiune)		X, XI, XII	6	34

VII. SUBCOMPETENȚE, SUGESTII DE CONȚINUTURI, ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE ȘI EVALUARE

I. PROGRAMUL ECONOMIA APLICATĂ

Programul Economie aplicată asigură tinerilor posibilitatea de a studia economia, folosind aplicații practice și studii de caz, cu exemple de pe piață și este un instrument modern de abordare a economiei din perspectiva viitorului lor statut de antreprenori, angajați sau consumatori. Valoarea acestei abordări este că elevii lucrează în echipă și fac prezentări de studii de caz, formându-și astfel abilități valabile și în lumea afacerilor. Prin exersarea analizei studiului de caz, a discuțiilor în grup și a prezentărilor, elevii își dezvoltă abilitatea de a analiza o mare varietate de situații economice din viața reală.

CLASA A X-A

Subcompetențe	Nr.	Sugestii de conținut	Activități de învățare și evaluare
1. Identificarea/ conștientizarea problemelor economice fundamentale cu care se confruntă societatea umană, 2. Analiza critică a structurii și valorilor care stau la baza sistemului economiei de piață, eficiența lor în soluționarea respectivelor probleme; 3. Argumentarea interdependenței dintre cerere și ofertă în stabilirea prețului de piață;	1.	Ce este economia? Liberul schimb, piațe, producție și distribuție de bunuri și servicii, penurie, costuri de oportunitate, resurse de producție, opțiuni libere, costuri marginale, beneficii marginale, principalele opțiuni economice.	Studiu de caz „Etapale de producție”; Joc de rol „Ce, cum, cine?”; Elaborarea schemelor de analiză a factorilor de producție; Exercițiu de trasare a unei curbe Producție – Posibilități; Interpretarea unei curbe producție – posibilități; Completarea Registrului deciziilor zilnice; Discuții, dezbateri, decizii referitor la penurie; Exerciții de rezolvare „Costul de oportunitate”; Test. Comentarii „Discuții și raționamente economice”

<p>4. Utilizarea, interpretarea tabelelor, graficelor în analiza, soluționarea situațiilor, problemelor cu caracter economic;</p> <p>5. Aprecieria rolului cererii, ofertei și prețului de echilibru ca factori esențiali în soluționarea problemei economice de bază "ce, cum, cât?";</p> <p>6. Manifestarea interesului pentru studierea și utilizarea în viața cotidiană a cunoștințelor economice.</p>	<p>2.</p> <p>Sisteme economice. Proprietate privată, sistem de prețuri, concurență de piață, profit, libera inițiativă, sistem de piață, sistem de comandă, economii mixte, flux circular, piețe de bunuri și servicii, piețe de resurse, troc, banii ca mijloc de schimb, depozit de valoare și măsură a prețurilor, antreprenoriat.</p> <p>Cererea. Legea cererii, cererea și efectul prețului, putere de cumpărare, valoarea personală diminuată, substituenți, cerere de piață, elasticitatea, efectul prețului comparat cu schimbări de cerere.</p>	<p>Interpretarea desenelor, diagramelor; Economie în plină desfășurare. Concepte aplicate; Analiza modelului Fluxului circular. Interpretarea diagramelor; Exercițiu de cercetare și interpretare a situației economice; Exercițiu de determinare a beneficiilor și problemelor posturii de antreprenor; Elaborarea unei hărți a mediului de afaceri; Comentariu „Noutăți din economie”; Test. Discuții și raționamente economice.</p>
<p>3.</p>	<p>Cererea. Legea cererii, cererea și efectul prețului, putere de cumpărare, valoarea personală diminuată, substituenți, cerere de piață, elasticitatea, efectul prețului comparat cu schimbări de cerere.</p>	<p>Trasarea curbei Cererii; Influența asupra Cererii. Concepte aplicate; Interpretarea datelor „Valoarea Cererii”; Studiu de caz „Elasticitatea Cererii”; Analiza variațiilor Cererii; Comentariu „Noutăți din economie”; Test. Discuții și raționamente economice.</p>

<p>4. Oferta. Legea ofertei, oferta și efectul prețului, oferta de piață, elasticitatea ofertei în funcție de preț, verificarea elasticității, efectul prețului comparat cu schimbări de ofertă, schimbări în costul marginal al producției</p>	<p>Trasarea curbei Ofertei; Oferta de muncă „Concepte aplicate”; Interpretarea datelor „O turtă minunată”; „Tabelele vorbesc”; Discuții, dezbateri „Noutăți din economie”; Studiu de caz „Variația condițiilor de piață”; Test. Discuții și raționamente economice</p>
<p>5. Prețul de echilibru al pieței. Cerere și oferta, prețul de echilibru al pieței, deficite, surplusuri, funcția de raționalizare a prețurilor, prețuri și motivare, oferi de informație, stimulente.</p>	<p>Analiza graficelor și evenimentelor economice; Exerciții de aplicații economice; Aplicarea legii cererii și ofertei; Studiu de piață; Analiza dinamicii prețurilor, Comentariu „Noutăți din economie”; Test. Discuții și raționamente economice.</p>

CLASA A XI-A

Subcompetențe	Nr.	Sugestii de conținut	Activități de învățare și evaluare
<p>1. Aprecierea rolului consumatorului într-o economie a liberei inițiative;</p> <p>2. Descrierea modului în care banii, bunurile și serviciile leagă bugetul familial și afacerile într-o economie de piață;</p> <p>3. Identificarea beneficiilor și deficiențelor activității antreprenoriale pentru autorealizare personală și dezvoltare economică a societății;</p> <p>4. Investigarea avantajelor și dezavantajelor diferitor forme de organizare a afacerilor;</p> <p>5. Elaborarea unui plan de afaceri;</p>	<p>1.</p> <p>Consumul și economiile?</p> <p>Consumatori, surse de venit, avere și economii, publicitate, bugete, siguranță, rata dobânzii, lichiditate, forme de economii, creditul consumatorului, avantaje și dezavantaje ale creditelor, risc și asigurare, protecția consumatorului, guvernul și consumatorii</p>	<p>Elaborarea unui buget;</p> <p>Analiza publicității și evenimentelor economice;</p> <p>Interpretarea caricaturilor;</p> <p>Discuții, dezbateri „Avantajele și dezavantajele creditului”;</p> <p>Studiu de caz „Drepturile consumatorului”;</p> <p>Test. Discuții și raționamente economice.</p>	

Subcompetențe	Nr.	Sugestii de conținut	Activități de învățare și evaluare
<p>6. Depistarea surselor și modului de finanțare a unei afaceri;</p> <p>7. Prognostizarea eventualelor avantaje și riscuri într-o activitate economică;</p> <p>8. Analiza principiilor economice și de afaceri care motivează deciziile luate de către o firmă;</p> <p>9. Investigarea elementelor indispensabile reușitei în afaceri;</p> <p>10. Manifestarea interesului pentru studierea și utilizarea în viața cotidiană a cunoștințelor economice.</p>	<p>2.</p> <p>Afacerile într-o economie a liberei inițiative.</p> <p>Antreprenori, rolul economic al micilor afaceri, inițierea unei afaceri mici, proprietate unică, parteneriate, corporații, avantaje și dezavantaje ale diferitelor forme de proprietate, corporații de tip “S”, organizații non-profit, cooperative și francize, autorizație și statut, acționari și consiliu de administrație.</p>	<p>Clasificarea firmelor de nivel local;</p> <p>Caracterisrica antreprenorului.</p> <p>Analiza calităților personale;</p> <p>Inițierea unei afaceri. Elaborarea planului de afaceri;</p> <p>Compararea formelor de organizare a afacerilor;</p> <p>Test. Discuții și raționamente economice.</p>	
	<p>2.</p> <p>Finanțarea unei afaceri.</p> <p>Economii, investiții, depreciere, piețe financiare, obligațiune, titluri de valoare, acțiuni simple și preferențiale, piața hîrtilor de valoare, comisia de valori mobiliare și burse, fonduri mutuale, contabilitatea firmei, bilanțul contabil, situația contului de venituri și cheltuieli</p>	<p>Exercițiu de finanțare a propriei afaceri;</p> <p>Analiza datelor economice;</p> <p>Interpretarea informației despre acțiuni din ziare;</p> <p>Analiza bilanțurilor contabile;</p> <p>Comentariu „Noutăți din economie”;</p> <p>Test. Discuții și raționamente economice.</p>	

Subcompetențe	Nr.	Sugestii de conținut	Activități de învățare și evaluare
	3.	<p>Productie și productivitate.</p> <p>Produs intern brut, produs intern brut real pe cap de locuitor, productivitate a muncii, resurse de capital, schimbări tehnologice, accente pe calitate, costuri fixe și variabile, legea randamentului în scădere, economii de scară, costuri marginale, venituri marginale.</p>	<p>Exercițiu de analiză: Rolul factorilor informaționali în inovație și productivitate; Identificarea costurilor fixe și variabile; Aplicarea Legii randamentului în scădere. Joc de rol; Comentariu „Noutăți din economie”; Test. Discuții și raționamente economice.</p>
	4.	<p>Resursele umane în economia de piață</p> <p>Cerere și ofertă de forță de muncă, remunerarea muncii, creșterea productivității, schimbări în forța de muncă, forțele din afara pieții, discriminare la locul de muncă și impactul acesteia asupra productivității, uniuni sindicale, legislația muncii, relații sindicat-patronat, program flexibil, comisie colegială de conciliere, programe de implicare a angajaților.</p>	<p>Interpretarea graficelor și tabelelor: Tendințe recente ale forței de muncă; Discuții și dezbateri: Stabilirea salariilor; Discuție – interviu cu un jurist; Cercetare: Piața muncii; Studiu de caz: Relația angajat – patron. Angajarea în câmpul muncii. Joc de rol; Test. Discuții și raționamente economice.</p>

Subcompetențe	Nr.	Sugestii de conținut	Activități de învățare și evaluare
	5.	<p>Cum concurează firmele.</p> <p>Concurență și structura pieței, vânzatori subordonați prețurilor și vânzatori exploratori de prețuri, concurență perfectă, concurență monopolistă, oligopol, monopol, diferențierea produselor, lider în domeniul prețurilor, preț, brevete, drepturi de autor și mărci comerciale, fuziuni, concurenți imperfectă, marketing, produs, preț, promovare și plasament.</p>	<p>Analiza gradului de concurență în anumite industrii;</p> <p>Interpretarea graficelor și tabelelor;</p> <p>Evaluarea ambalajului diferitor produse;</p> <p>Elaborarea unei secvențe publicitare;</p> <p>Redactarea unei scrisori reprezentantului guvernului;</p> <p>Comentariu „Noutăți din economie”;</p> <p>Test. Discuții și raționamente economice</p>

CLASA A XII-A

Subcompetențe	Nr.	Sugestii de conținut	Activități de învățare și evaluare
<p>1. Identificarea rolului statului și instituțiilor financiare în economia de piață;</p> <p>2. Aprecierea eficienței politicii monetare și fiscale a guvernului în moderarea fluctuațiilor economice;</p> <p>3. Investigarea activității bancare în economia de piață;</p> <p>4. Analiza costurilor și beneficiilor comerțului internațional;</p> <p>5. Utilizarea, interpretarea tabelelor, graficelor în analiza, soluționarea situațiilor, problemelor cu caracter economic;</p> <p>6. Identificarea modului de soluționare a problemelor țării slab dezvoltate economic;</p>	1.	<p>Guvernul și bugetul de stat.</p> <p>Rolul guvernului, externalități – costuri și beneficii, bunuri și servicii publice, securitate economică, cheltuielile guvernamentale, buget de stat, încasări și cheltuieli, finanțele de stat și locale, guvernul și fluxul circular, impozite proporționale, progresive și regresive, deficit bugetar și datorie națională, amendarea bugetului echilibrat.</p>	<p>Exprimarea și susținerea opiniilor;</p> <p>Studiu de caz: Rolurile economice ale guvernului;</p> <p>Formularea unui argument – rolul economic al autorităților locale;</p> <p>Analiza datelor – impozite progresive, proporționale, regresive;</p> <p>Exercițiu de alicare: impozite, transferuri și distribuirea venitului;</p> <p>Studiu de caz – TVA;</p> <p>Test. Discuții și raționamente economice.</p>

<p>7. Manifestarea interesului pentru studierea și utilizarea în viața cotidiană a cunoștințelor economice.</p>	<p>2. Banii și instituțiile financiare. Ce sunt banii? Oferta de bani, dezvoltarea sistemului bancar, servicii bancare, rezervele băncilor, multiplicatorul de depozit, sistemul rezervelor federale, puterea de cumpărare, inflația determinată de creșterea cererii și cea determinată de creșterea prețurilor.</p>	<p>Colectarea și interpretarea informației – Servicii bancare; Exerciții de calcul – Venitul bancar; Calcularea multiplicatorului de depozit; O lume a banilor – citirea diagramelor; Comentariu „Noutăți din economie”; Test. Discuții și raționamente economice.</p>
<p>3.</p>	<p>Stabilitatea economică. Calcularea PIB-ului, cheltuieli și venituri, șomajul - fricțional, structural și ciclic, fluctuații economice ale ciclului afacerilor, avânt maxim, recesiune, criză și expansiune, politica fiscală, politica monetară, cererea globală și oferta globală, stabilizatori automați.</p>	<p>Interpretarea diagramelor – Ciclul afacerilor; Aplicarea conceptelor economice – Politica fiscală și monetară; Studiu de caz – Indici economici; Joc de rol – Consilii de experți economici; Comentariu „Noutăți din economie”; Test. Discuții și raționamente economice.</p>

4.	<p>O lume a schimbului. Beneficiile comerțului, avantaje comparative și absolute, bariere comerciale, venituri și tarife protecționiste, cote și subvenții, cooperarea economică, UE, NAFTA, GATT, acorduri comerciale, rate de schimb, balanța de plăți, deficitul comercial, contul curent și cel de capital.</p>	<p>Compararea avantajelor și dezavantajelor comerțului internațional; Aplicare – Legea avantajului absolut și comparativ; Interpretarea desenelor, datelor, informației; Comentariu, discuții, dezbateri „Noutăți din economie”; Test. Discuții și raționamente economice</p>
5.	<p>Economie globală – realizări și dileme. Libera inițiativă în Japonia, economii ale consumatorilor comparate cu economii ale producătorilor, socialismul democratic în Elveția, socialism, comunism, Ungaria, privatizare, țări în curs de dezvoltare, creșterea și dezvoltarea economică.</p>	<p>Selectarea și clasificarea datelor, informației; Aplicarea conceptelor – Întrebări economice fundamentale; Principii economice – Stimularea creșterii economice în țările în curs de dezvoltare. Studii de caz; Joc de rol – Eritrea: Înălțarea din ruine; Test. Discuții și raționamente economice.</p>

II. PROGRAMUL ETICA ÎN AFACERI

Programul Etica în afaceri prezintă elevilor atât importanța valorilor personale, cât și pe cea a valorilor universale în dezvoltarea unui caracter puternic și demn, necesar în etica afacerilor. Programul este gândit astfel încât să ofere elevilor posibilitatea de a interacționa, de a discuta și a analiza dileme etice, și de a-și lărgi perspectiva asupra eticii prin înțelegerea aspectelor multiculturale.

Subcompetențe	Nr.	Sugestii de conținut	Activități de învățare și evaluare
1. Identificarea standardelor etice fundamentale; 2. Analiza valorilor care stau la baza eticii în afaceri; 3. Argumentarea interdependenței dintre valorile universale și etica în afaceri; 4. Elaboreze strategii de soluționare a zonelor de umbră; 5. Aplicarea modelul de luare a deciziilor morale la diferite situații concrete din domeniul afacerilor sau din viața școlară;	1.	Ce este Etica? Înțelegerea noțiunii de Etică Recunoașterea Dilemelor Etice.	Studiu de caz. Jurnalul. Discuții în plen. Brainstormingul. Prelegerea. Lucru în grup. GPP. Tabla de Anunțuri ale Clasei.
	2.	Valori universale: concepte acceptate de către toți. Principii Universale. Maxime.	Studiu de caz. Jurnalul. Discuții în plen. Prelegere. Lucrul în grup. Tabla de Anunțuri ale Clasei.
	3.	Valorile personale. Ce reprezintă Valorile personale? De unde provin valorile personale ale fiecărei persoane? În ce direcție se îndreaptă valorile personale?	Studiu de caz. Jurnalul. Discuție în plen. Prelegere. GPP. Activitatea PRO și CONTRA Tabla de Anunțuri ale Clasei.
	4.	Ce apreciezi cu adevărat și de ce? Ce reprezintă Valorile esențiale? Cum puteți identifica propriile valori esențiale?	Studiu de caz. Blazonul. Prelegerea. GPP. Discuția. Jurnalul. Tabla de Anunțuri ale Clasei.

<p>6. Prezicerea efectelor Individualismului, Pragmatismului, Idealismului, Altruismului și determinarea rezultatelor preferabile;</p> <p>7. Prezicerea efectelor diferențelor culturale asupra valorilor universale;</p> <p>8. Evaluarea efectelor globalizării asupra valorilor etice universale;</p> <p>9. Determinarea interdependenței dintre etică și caracter;</p> <p>10. Anticiparea efectelor eticii asupra propriului viitor;</p> <p>11. Evaluarea propriilor puncte forte și preocupărilor de ordin etic.</p>	5.	<p>Decizii morale. Modelul de luare a deciziilor morale.</p>	<p>Studiu de caz. Jurnalul. Prelegere. GPP. Discuție în plen. Lucru în grup. Tabla de Anunțuri ale Clasei.</p>
<p>6.</p>	<p>Conflict între două valori. Conflictul între valori. Modelul de luare a deciziilor morale.</p>	<p>Studii de Caz. Jurnal. GPP. Lucru în grup. Tabla de anunțuri ale clasei.</p>	
<p>7.</p>	<p>Dificil de a proceda corect. Presiunile și preocupările care determină oamenii să procedeze corect. Raționarea.</p>	<p>Studii de Caz. Jurnal. Discuții. Lucru în grup. Prelegere. Gândire creativă. Tabla de anunțuri ale clasei.</p>	
<p>8.</p>	<p>Etica organizațională. Etica și structura organizațională. Etica și cultura organizațională. Valorile esențiale în domeniul afacerilor. Codul de Conduită.</p>	<p>Studii de Caz. Jurnal. Lucru în grup. Prelegere. Gândire creativă. GPP. Tabla de anunțuri ale clasei.</p>	
<p>9.</p>	<p>Cum conlucrează firmele cu societatea? Contractul Firmă – Societate. Obligațiile Firmelor.</p>	<p>Studii de Caz. Jurnal. Discuție. GPP. Activitate PRO și CONTRA. Tabla de anunțuri ale clasei</p>	

	10.	Sunt valorile universale în- adevăr general-acceptate? Echilibrul dintre Etică și Cultură. Valorile Universale, Normele culturale și Toleranța.	Studii de Caz. Jurnal. Prelegere. Activitate PRO și CONTRA. Lucru în grup. Tabla de anunțuri ale clasei.
	11.	Rolul eticii în afirmarea personală. Cum ne modelează etica viața.	Studii de Caz. Jurnal. GPP. Prelegere. Discuție. Lucru în grup. Tabla de anunțuri ale clasei
	12.	Cultivarea EU-lui etic. Importanța eticii la ora actuală.	Studii de Caz. Jurnal. Prelegere. Activitate PRO și CONTRA. Colajul Discuție în plen. Lucru în grup Tabla de anunțuri ale clasei.

III. PROGRAMUL CHEIA SUCCESULUI

Programul Cheia succesului furnizează tinerilor informațiile necesare pentru a-și putea forma un stil de viață sănătos și crează oportunități în alegerea carierei, tinerii fiind scoși din mediul lor educațional specific, și antrenați într-o experiență dinamică, motivantă, care le poate schimba într-un mod pozitiv concepția despre lume și viață. Programul are ca scop dezvoltarea abilităților interpersonale ale elevilor. Participând la program, tinerii capătă o viziune mai clară asupra viitoarei cariere, asupra rolului în comunitatea din care fac parte și a necesității educației pentru viitor.

Evenimentul **Profesioniști și debutanți** este unul din componentele cursului, care introduce tinerii în mediul de lucru al unei companii, le oferă cunoștințe teoretice, experiențe practice și modele de carieră profesională, ajutându-i să ia decizia cea mai potrivită privind viitorul lor profesional.

Programul își propune să îi ajute pe tineri să înțeleagă relația dintre procesul de învățare și succesul la locul de muncă, să observe modul de lucru în echipă și regulile de funcționare ale diferitelor departamente, precum și ale întregii companii. Ei au ocazia să identifice abilitățile necesare exercitării unei anumite meserii, să evalueze posibilitățile de realizare a unei cariere profesionale de succes și să învețe cum să facă față procesului de recrutare.

Subcompetențe	Nr.	Sugestii de conținut	Activități de învățare și evaluare
1. Identificarea și evaluarea propriilor abilități pentru muncă;	1.	Acesta sunt eu. 16 abilități de succes. Abilități transferabile. Curruculum vitae	Proiect de grup. Prezentări. Predare complimentară. Prezentări. Joc de rol. Prezentări și discuții. Analiza materialelor vizuale. Discuție. Braistorming.
2. Corelarea rezultatelor autoevaluării cu propriile aspirații, valori, scopuri și abilități;	2.	Învăț să ascult. Relații interpersonale. Profesiune. <i>Comunicare non-verbală.</i>	Cartelele <i>Află profesiunea. Joc de rol.</i> Prezentări și discuții. Analiza materialelor vizuale. Ascultare activă. Analiza informației. Vorbire în public. Lucrul în echipă. Proiect – rezumat.
3. Analiza strategiilor de comunicare formală și informală la locul de muncă;			

<p>4. Identificarea posibilităților de utilizare a limbajului non-verbal și implicațiile lui;</p> <p>5. Aprecierii rolului cooperării, onestității, și al respectului în lucrul în echipă;</p> <p>6. Aplicarea strategiilor adecvate pentru rezolvarea problemelor în situații concrete de viață;</p> <p>7. Motivarea, argumentarea deciziilor luate într-o anumită situație;</p> <p>8. Exersarea abilităților ce asigură succesul unui interviu de angajare;</p>	<p>3. Încerc sa mă prezint. Sinergie. Eficiența în 7 trepte. Angajare.</p> <p>4. Gîndesc ca un învingător. Conflicte și negociere. Soluții. Portofoliul.</p> <p>5. Caut soluții inteligente. Proactiv. Rezolvarea problemelor.</p>	<p>Puzzle. Analiza punctelor de vedere. Brainstorming. Cooperare. Analiza informației. Rezolvare de probleme. Interviu de angajare. Activitatea „învingător”, „învins”, „Neutrul”. Rezolvarea problemelor. Autoevaluare. Lucrul în echipă.</p>
	<p>6. Spirala de marketing. Carietă. Informație. Marketing. CV.</p>	<p>Procesarea informației. Reflectare și evaluare <i>Rezolvarea problemelor.</i> Autoevaluare. Lucrul în echipă.</p> <p>Comunicare orală. Reflecție și evaluare. Autoevaluare. Sinteza și evaluarea informației. Lucrul în echipă.</p>
	<p>7. Acesta este viitorul meu. Comunicare eficientă. Carietă. Cooperare. Interviu de angajare.</p>	<p>Rezolvare de probleme. Reflecție și evaluare. Rezolvare de conflicte. Analiza informației. Comunicare verbală. Lucrul în echipă.</p>

IV. PROGRAMUL FINANȚELE MELE

*Programul **Finanțele mele** le oferă elevilor informații despre etapele unei planificări financiare corecte, elementele unui buget personal adecvat vârstei, principiile de economisire și investiții, tipuri de investiții, credit – avantaje și dezavantaje, tipuri de credite și costurile unui credit și despre ce înseamnă resursele umane și o carieră în sistemul bancar. Programul contribuie la formarea unei imagini complete asupra planificării corecte a finanțelor personale în toate etapele vieții.*

Subcompetențe	Nr.	Sugestii de conținut	Activități de învățare și evaluare
1. Conștientizarea importanței stabilirii scopurilor. 2. Motivarea, argumentarea deciziilor financiare, ce corespund cu scopurile personale.	1.	O lună din viață. Planificare financiară Opțiuni financiare Stabilirea obiectivelor Economiei. Cheltuieli.	Joc „Punct de echilibru”. Elaborarea bugetului lunar. Luarea deciziilor Planificare financiară Organizare Lucru în grup
3. Identificarea diverselor oportunități de investiții. 4. Realizarea unui plan de investiții pentru prezent și viitor.	2.	De la vis la realitate. Investiție Economisire. <i>Datorii și faliment.</i>	Activitatea „Cum să facem investiții”. Analiza informației. Clasificarea datelor Comunicare orală. Comunicare scrisă. Vorbire în public. Lucru în grup.
5. Analiza avantajelor și dezavantajelor unui credit. 6. Determinarea pericolelor și urmărilor fraudelor.	3.	Un credit pentru viitor. Credit. Costul creditului. Opțiuni. Dobândă. Rate. Istoric de creditare.	Activitatea „Costurile creditului”. Rezolvarea problemelor.. Comunicare orală. Comunicare scrisă. Vorbire în public. Lucru în grup.
7. Aprecierea beneficiilor și costurilor asigurării.	4.	Furt de identitate. Fraudă. Alertă de fraudă.	Activitate „O zi din viața unui tânăr”. Studiu de caz. Rezolvarea problemelor.

5.	Să ne protejăm identitatea. Identitate. Asigurare. Poliță de asigurare.	Joc „Asigurarea potrivită.”. Analiză. Comunicare orală. Comunicare scrisă. Lectura comprehensivă.
6.	Opțiuni și decizii. Depozit. Taxe.	Sudiu de caz. Activități practice. Rezolvarea problemelor.

V. APLICAȚIE PRACTICĂ COMPANIA ȘCOLARĂ

Programul **Compania Școlară** oferă participanților oportunitatea de a-și conduce propria afacere pentru a înțelege ce presupune înființarea, funcționarea și succesul unei societăți comerciale. Tinerii cercetează piața, obțin capital prin vânzare de acțiuni și administrează înregistrările contabile ale companiei. **Compania Școlară** este o oportunitate de a aplica principii economice și de afaceri și ajută la dezvoltarea spiritului organizatoric, a aptitudinii de conducere, a responsabilității și competențelor de a lucra în echipă.

Subcompetențe	Nr.	Sugestii de conținut	Activități de învățare și evaluare
1. Identificarea beneficiilor și deficiențelor activității antreprenoriale pentru autorealizare personală și dezvoltare economică a societății; 2. Investigarea avantajelor și dezavantajelor diferitor forme de organizare a afacerilor;	1.	Organizarea Companiei Școlare. Stabilirea obiectivelor. Repartizarea responsabilităților. Idei de produse și servicii. Numele companiei. Capitalul inițial. Acțiuni.	Activitatea scopuri SMART. Solicitarea unei slujbe. Cerere de angajare. Alegerea administrației companiei. Test "Evaluarea produsului și serviciului". Vânzare de acțiuni. Completarea formularelor. Braingstorming.

<p>3. Elaborarea unui plan de afaceri;</p> <p>4. Depistarea surselor și modului de finanțare a unei afaceri;</p> <p>5. Prognostarea eventualelor avantaje și riscuri într-o activitate economică;</p> <p>6. Analiza principiilor economice și de afaceri care motivează deciziile luate de către o firmă;</p> <p>7. Investigarea elementelor indispensabile reușitei în afaceri;</p> <p>8. Argumentarea interdependenței dintre cerere și ofertă în stabilirea prețului de piață;</p> <p>9. Aprecierea rolului consumatorului într-o economie a liberei inițiative;</p> <p>10. Identificarea rolului statului și instituțiilor financiare în economia de piață;</p> <p>11. Manifestarea interesului pentru studierea și utilizarea în viața cotidiană a cunoștințelor economice.</p>	<p>2. Planul de afaceri. Elaborarea planului preliminar de afaceri. Bugetul companiei. Strategii de publicitate și vânzare. Proces de producție. Consiliul de administrație. Statutul companiei.</p> <p>3. Operațiunile companiei. Strategie management. Fabricarea și vânzarea producției. Evidența contabilă. Documentele companiei.</p>	<p>Activitate: Ședința consiliului de administrație. Aprobarea documentelor companiei. Lucrul în echipă: elaborarea și aprobarea planului preliminar de afaceri. Distribuirea responsabilităților. Elaborarea și aprobarea statutului companiei. Completarea formularelor. Braingstorming. Întrunirile consiliului de administrație.</p>
	<p>4. Lichidarea. Încheierea operațiunilor companiei. Finalizarea producției și vânzărilor. Completarea registrelor companiei. Elaborarea raportului de activitate.</p>	<p>Activitate: Estimarea strategiilor și cheltuielile de marketing. Ședința consiliului. Planul de producție. Stabilirea ratei salariului. Bilanțul contabil. Contul de venit și cheltuieli. Completarea formularelor. Braingstorming. Întrunirile consiliului de administrație.</p> <p>Activitate: Finisarea procesului de producție. Întocmirea și aprobarea raportului de activitate. Compensarea lucrătorilor. Completarea formularelor. Braingstorming. Întrunirile consiliului de administrație.</p>

VI. APLICAȚIE PRACTICĂ MINIFIRMA ȘCOLARĂ

Minifirma școlară – programul este un atelier practic și contribuie la acumularea cunoștințelor în vederea funcționării întreprinderii mici: crearea, administrarea și lichidarea acesteia. Elevii se vor implica în mediul de afaceri și de producție, vor da dovadă de inițiativă și responsabilitate. Este un program ce prezintă tematica antreprenorială într-o manieră diferită, reușind, prin intermediul unei diversități de activități practice și de instrumente menite să sprijine diferite stiluri de învățare, să contribuie la dezvoltarea antreprenorială a elevilor și la creșterea gradului lor de înțelegere a relației dintre ceea ce învață în școală și participarea cu succes la economia globală.

Subcompetențe	Sugestii de conținut	Activități de învățare și evaluare
<ol style="list-style-type: none"> 1. Obținerea acordului părinților pentru implicarea în minifirma școlară; 2. Identificarea unor bunuri NOI necesare fiecărei persoane; 3. Elaborarea ideilor de afaceri și argumentarea lor; 4. Formularea denumirii firmei și sloganului acesteia; 5. Adoptarea deciziilor comune referitoare la profit; 6. Demonstrarea abilităților necesare pentru ocuparea unei funcții în minifirma școlară; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Informare, motivare și colaborare <ul style="list-style-type: none"> - Ce este minifirma școlară. - Scrisoare către părinți; - Etapele activității într-o MȘ - Idei de produse și servicii - Sondajul în școală.Studierea pieței - Elaborarea și evaluarea ideii de afacere; - Denumirea și imaginea firmei. - Valorile Firmei noastre 2. Dezvoltarea ideii de afaceri <ul style="list-style-type: none"> - De ce este necesar un Plan de Afaceri? 	<ul style="list-style-type: none"> - Explicarea termenilor economici; - Studiu de caz; - Scriere reflexivă; - Sondajul; - Brainstorming; - Discuție dirijată, - Studiul algoritimizat; - Metoda PMI (plus, minus, interesant); - Lucru în grup; - Postere publicitare; - Prezentare power point; - Conversație euristică; - Turul galeriei.

<i>Subcompetențe</i>	<i>Sugestii de conținut</i>	<i>Activități de învățare și evaluare</i>
<p>7. Demonstrarea capacităților de completare a cererilor de angajare pentru minifirma școlară;</p> <p>8. Utilizarea cunoștințelor economice pentru elaborarea unui plan de afaceri;</p> <p>9. Utilizarea cunoștințelor economice în elaborarea unui raport financiar;</p> <p>10. Argumentarea importanței publicității pentru minifirma școlară;</p> <p>11. Demonstrarea capacităților de lucru în echipă în timpul producerii;</p> <p>12. Identificarea metodelor de realizare a producției;</p> <p>13. Utilizarea cunoștințelor matematice în elaborarea totalurilor financiare;</p> <p>14. Aprecierea muncii în mișcarea școlară pentru fiecare participant.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Descrierea ideii de afaceri - Planul d afaceri; - Raportul financiar. - Finante; - Marketing; - Producție; - Vânzări; - Costuri și beneficii <p>3. Să ne organizăm minifirma școlară</p> <ul style="list-style-type: none"> - Funcții în minifirma școlară; - Cererea de angajare; - Elaborarea de CV - Concediere și promovare - Modele de management <p>4. Să muncim în minifirma școlară</p> <ul style="list-style-type: none"> - Capitalizarea. Completarea chitanțelor - Eficiența muncii - Ambalajul nostru. Etichetarea produselor 	

<i>Subcompetențe</i>	<i>Sugestii de conținut</i>	<i>Activități de învățare și evaluare</i>
	<ul style="list-style-type: none"> - Tehnici de vânzare. Eu sunt vânzător - Gestionarea stocului. Comunicarea eficientă în companie <p>5. Lichidarea minifirmei școlare</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pregătirea de lichidare. Registrele MS; - Totaluri financiare; - Lichidarea minifirmei; - Ce vom face cu profitul? 	

VII. APLICAȚIE PRACTICĂ EXERCITIU DE SIMULARE ECONOMICĂ ȘI MANAGERIALĂ - TITAN

Programul introduce elemente de decizie economică și de management prin intermediul unei simulări interactive și a unei competiții online. Pe parcursul simulării în afaceri tinerii trebuie să ia decizii de preț, producție, marketing, investiții de capital și cercetare și dezvoltare. Programul motivează elevii să se gândească la elementele fundamentale ale producției, marketingului și ale resurselor financiare ale companiei și să le coreleze cu principiile economice pe care le-au studiat. De-a lungul simulării, elevii vor stabili un preț pentru produsele lor, vor determina niveluri de producție, vor planifica bugetele de marketing și de cercetare-dezvoltare și vor investi pentru dezvoltarea afacerii întrucât aceste decizii necesită planificare și gândire analitică, TITAN este atât o competiție antrenantă, excitantă, cât și un instrument puternic de predare a economiei de piață.

Subcompetențe	Nr.	Sugestii de conținut	Activități de învățare și evaluare
1. Conștientizarea importanței stabilirii scopurilor; 2. Motivarea, argumentarea deciziilor financiare, ce corespund cu scopurile personale;	1.	Operarea simulării TITAN. Înregistrare. Meniu. Setare. Echipe. Rapoarte. Parametri economici.	Simulare la calculator. Lucrul în echipe. Studiu de caz. Prezentare. Stabilirea obiectivelor SMART.
3. Identificarea diverselor oportunități de investiții; 4. Identificarea beneficiilor și deficiențelor activității antreprenoriale pentru autorealizare personală și dezvoltare economică a societății;	2.	Industria de Holo-Generatoare. Indicele de performanță MPL. Profit. Cerere. Ofertă. Productivitate. Cotă de piață. Raportul industriei. Raportul Companiei. Contabilitate. Cost. Stoc. Capacitate. Credite.	Studiu de caz. Reprezentare grafică. Rezolvarea problemelor economice. Ședințe și decizii.

Subcompetențe	Nr.	Sugestii de conținut	Activități de învățare și evaluare
5. Prognozarea eventualelor avantaje și riscuri într-o activitate economică; 6. Analiza principiilor economice și de afaceri care motivează deciziile luate de către o firmă;	3.	Decizia Unu: PREȚUL. Costul unitar. Preț. Curba cererii. Influența prețului. Elasticitatea cererii.	Ședința companiei. Stabilirea prețului. Lucrul în echipă on-line. Competiție. Analiza rapoartelor. Reprezentare grafică – prețul de echilibru. Autoevaluare.
7. Investigarea elementelor indispensabile reușitei în afaceri; 8. Argumentarea interdependenței dintre cerere și ofertă în stabilirea prețului de piață;	4.	Decizia Doi: PRODUCȚIA. Nivel de producție. Curba costurilor. Cadru economic. Capacitate utilizată.	Ședința companiei. Stabilirea nivelului de producție. Lucrul în echipă on-line. Competiție. Analiza rapoartelor. Corelația preț - nivel de producție. Autoevaluare.
9. Manifestarea interesului pentru studierea și utilizarea în viața cotidiană a cunoștințelor economice.	5.	Decizia Trei: MARKETING. Stoc de producția. Rata dobinzii. Plan de marketing. Impactul marketingului.	Ședința companiei. Stabilirea strategiilor de Marketing. Lucrul în echipă on-line. Competiție. Analiza rapoartelor. Corelația vânzări - marketing. Autoevaluare.

<i>Subcompetențe</i>	<i>Nr.</i>	<i>Sugestii de conținut</i>	<i>Activități de învățare și evaluare</i>
	6.	<p>Decizia Patru: CERCETARE & DEZVOLTARE. Sensibilitate. Sector de piață. Tendințe în industrie. Strategii C&D. Impactul C&D.</p>	<p>Ședința companiei. Stabilirea nivelului C&D. Lucrul în echipă on-line. Competiție. Analiza rapoartelor. Corelația preț - C&D. Autoevaluare.</p>
	7.	<p>Decizia Cinci: INVESTIȚIA DE CAPITAL. Amortizare. Economie de scară. Investiție netă. Strategii de investiții.</p>	<p>Ședința companiei. Calcularea investiției. Lucrul în echipă on-line. Competiție. Analiza rapoartelor. Corelația capacitate - cost. Autoevaluare.</p>
	8.	<p>Decizia Șase: CARITATE. Acțiuni de caritate. Donații. Ajutor financiar.</p>	<p>Ședința companiei. Lucrul în echipă on-line. Competiție. Analiza rapoartelor. Autoevaluare.</p>

VIII. APLICAȚIE PRACTICĂ EXERCITIUL DE SIMULARE ECONOMICĂ ȘI MANAGERIALĂ – BĂNCI ÎN ACȚIUNE

Programul **Bănci în acțiune** oferă elevilor informații despre sistemul și serviciile bancare, modul de funcționare al băncilor și toate instrumentele folosite de acestea în activitatea lor. Programul contribuie la formarea unei imagini complete asupra modului de funcționare a sistemului bancar și a produselor bancare.

Subcompetențe	Nr.	Sugestii de conținut	Activități de învățare și evaluare
1. Conștientizarea importanței stabilirii scopurilor; 2. Motivarea, argumentarea deciziilor financiare, ce corespund cu scopurile personale;	1.	Operarea simulării BĂNCI ÎN ACȚIUNE. Înregistrare. Meniu. Setare. Echipe. Rapoarte. Parametri economici.	Simulare la calculator. Lucrul în echipe. Studiu de caz. Prezentare. Stabilirea obiectivelor SMART.
3. Analiza și interpretarea informației bancare; 4. Identificarea beneficiilor și deficiențelor depozitelor și creditului;	2.	JA Bancs in Action. Indicele de performanță MPI. Bănci și venituri. Capacitate de creditare. Rata dobânzii. Raportul industriei. Raportul băncii.	Studiu de caz. Reprezentare grafică. Rezolvarea problemelor economice. Ședințe și decizii.
5. Prognozarea eventualelor avantaje și riscuri într-o activitate bancară;	3.	Decizia Unu: Rata dobânzii la Depozitele pe termen scurt. Depozit, cec, ATM. Conturi. Rata de economii.	Ședința consiliului de administrație al băncii. Rata dobânzii la Depozitale pe termen scurt. Lucrul în echipă on-line. Competiție. Analiza rapoartelor. Autoevaluare.

<p>6. Analiza principiilor economice și de afaceri care motivează deciziile luate de către o bancă;</p> <p>7. Investigarea elementelor indispensabile reușitei în afaceri;</p> <p>8. Argumentarea interdependenței dintre cerere și ofertă în stabilirea ratei dobânzii;</p> <p>9. Manifestarea interesului pentru studierea și utilizarea în viața cotidiană a cunoștințelor economice.</p>	<p>4. <u>Decizia Doi: Rata dobânzii la Împrumutul pe termen scurt.</u> Carte și linie de credit. Rata la Linia de credit.</p> <p>5. <u>Decizia Trei: Rata dobânzii la Depozitele pe termen lung.</u> CertIFICATE de depozit. Rata la certificare.</p> <p>6. <u>Decizia Patru: Rata dobânzii la Împrumutul pe termen lung.</u> Împrumut de consum. Ipotecă. Rata împrumuturilor.</p> <p>7. <u>Decizia Cinci: MARKETING.</u> Rata dobânzii. Plan de marketing. Impactul marketingului.</p> <p>8. <u>Decizia Șase: CERCETARE & DEZVOLTARE.</u> Tranzacții și tehnologii. Costuri de operare Strategii C&D. Impactul C&D.</p>	<p>Ședința consiliului de administrație al băncii. Rata dobânzii la Împrumutul pe termen scurt. Lucrul în echipă on-line. Competiție. Analiza rapoartelor. Autoevaluare</p> <p>Ședința consiliului de administrație al băncii. Rata dobânzii la Depozitale pe termen lung. Lucrul în echipă on-line. Competiție. Analiza rapoartelor. Autoevaluare.</p> <p>Ședința consiliului de administrație al băncii. Rata dobânzii la Împrumutul pe termen lung. Lucrul în echipă on-line. Competiție. Analiza rapoartelor. Autoevaluare</p> <p>Ședința consiliului de administrație al băncii. Rata dobânzii la Împrumutul pe termen lung. Lucrul în echipă on-line. Competiție. Analiza rapoartelor. Autoevaluare</p> <p>Ședința consiliului de administrație al băncii. Stabilirea cheltuielilor și strategiilor de marketing. Lucrul în echipă on-line. Competiție. Analiza rapoartelor. Autoevaluare</p> <p>Ședința consiliului de administrație al băncii. Stabilirea cheltuielilor și strategiilor C&D. Lucrul în echipă on-line. Competiție. Analiza rapoartelor. Autoevaluare.</p>
--	--	---

VIII. STRATEGII DIDACTICE

Obiectivul major al disciplinelor de Educație economică și antreprenorială pentru treapta liceală este stimularea, formarea, dezvoltarea competențelor antreprenoriale ale elevilor, dezvoltarea personală și integrarea în viața economică și socială activă a acestora, crearea omului de succes. Realizarea acestui obiectiv determină aplicarea principiilor de implicare activă a elevilor în procesul educațional – elevul-subiect al învățării, învață acționînd, axare pe elev. Astfel se face necesară utilizarea unor metode interactive de învățare: **învățare prin descoperire, instruire problematizată, învățare prin cooperare, studiu de caz, simularea, joc de rol, analiza textului, tabelelor, diagramelor, informației, asaltul de idei, exercițiul, discuția dirijată, interviul, dezbateri, prezentări, elaborarea și implementarea proiectelor**, care vor contribui la formarea competențelor integratoare:

1. Elaborarea și prezentarea unui **plan de afaceri**;
2. Elaborarea și susținerea unui **discurs public** despre activitatea economică;
3. Întocmirea **raporturilor** contabile;
4. Participarea la activitatea unei **minifirme școlare de producție**;
5. Implicarea în **gestionarea și distribuirea** surselor financiare, veniturilor firmei;
6. Pregătirea **portofoliului personal** de angajare în cîmpul muncii;
7. Alcătuirea unui **plan de dezvoltarea profesională** și de carieră;
8. Gestionarea **bugetului** propriu;
9. Întocmirea și administrarea **documentelor** minifirmei;
10. **Evaluarea riscurilor, a beneficiilor și costurilor** unei activități antreprenoriale.

În cadrul activităților organizate la ore, elevii și cadrele didactice utilizează practice diverse strategii de învățare, menite să formeze competențe de comunicare eficientă, de creare a unor relații de succes, de explorare a resurselor personale și a carierei. Procesul didactic se focalizează atît pe asimilarea de cunoștințe și abilități specifice disciplinei, cit și pe folosirea mecanismelor învățării conștiente și eficiente, pe care elevii să le aplice și in diferite contexte de viață, nu doar in cadrul școlii, ci și implicarea activă in soluționarea problemelor comunității. Aceasta va contribui la crearea cadrului educațional care incurajează interacțiunea socială pozitivă, motivația intrinsecă și angajarea elevului in procesul de învățare.

Predarea disciplinelor *economice*, ca și în cazul altor discipline școlare, se bazează pe utilizarea manualelor ca principal instrument în procesul de predare-învățare. Expunerea structurată a unor fragmente din manual, de către profesor, urmată de discuții cu elevii, de întrebări și laboratoare de aplicații economice reprezintă cea mai frecventă abordare a procesului didactic. **Materialele educaționale de bază** ale programelor de Educație economică și antreprenorială includ un manual, un ghid de studiu, setul Companiei școlare și o simulare managerială computerizată TITAN / Bănci în acțiuni. În același timp învățarea activă, participarea directă a elevilor în procesul de instruire, utilizarea în practică a cunoștințelor teoretice sunt o componentă esențială a Educației Economice. De asemenea la formarea competențelor antreprenoriale vor contribui și diverse activități extrașcolare:

- activitatea cercurilor de economie și antreprenariat;
- olimpiada națională la Economie;
- concursul liceal, republican și internațional al Companiilor școlare;
- concursul republican și internațional TITAN;
- activități de caritate liceale și extraliceale, care includ gestionarea surselor financiare; ș.a.

Asfel elevii dobândesc cunoștințe și abilități care îi ajută să devină oameni de succes pe viitor, asumarea riscurilor și responsabilităților pentru activitățile realizate în domeniul economic. O importanță deosebită este permanenta legătură a disciplinei cu realitatea și mediul, experiența de viață a elevilor, a părinților acestora și oamenilor de afaceri, ceea ce accentuează caracterul practic-aplicativ al disciplinei. În proiectarea didactică de lungă și scurtă durată profesorul va avea drept reper principal prevederile *Curriculumului*, atît în ceea ce privește competențele, cit și sugestiile de conținut correlate cu standardele educaționale. Eșalonarea pe semestre a competențelor specifice și a unităților de conținuturi asociate acestora rămîne la latitudinea profesorului, care va urmări constant formarea la elevi, pînă la finele anului școlar, a tuturor subcompetențelor prevăzute de *Curriculumul* școlar. De asemenea cadrele didactice vor planifica lecții de sinteză și evaluare, precum și activități practice de interes comunitar, în funcție de condițiile reale, materialele disponibile, nivelul de pregătire și interesele elevilor.

IX. STRATEGII DE EVALUARE

Programele de Educație economică și antreprenorială pun la dispoziția participanților – profesori, consultanți și elevi – o serie de posibilități pentru evaluarea (prin procedee convenționale sau mai puțin convenționale) a performanțelor elevilor în așa fel încât să faciliteze acestora aprecierea evoluției lor ca persoană și a realizărilor academice, să contribuie la perfecționarea abilităților de planificare a educației și carierei, să asigure conexiunea inversă între elev, pe de o parte, și profesor sau consultant, pe de alta, feedback, care ar conduce la delimitarea activităților și a exercițiilor de maximă eficiență.

Materialele pentru testări, exercițiile din manualele de lucru, TITAN, Compania Școlară asigură posibilități pentru evaluarea elevilor și măsurarea performanțelor. În plus, sugestiile pentru proiecte de grup sau individuale din fiecare capitol al Ghidului pentru profesori și consultanți oferă strategii de alternativă în aprecierea cunoștințelor și abilităților elevilor.

În linii generale, activitățile de evaluare se clasifică în activități formative, de diagnosticare și sumative:

- **Evaluarea formativă și de diagnosticare:**

Evaluarea de diagnosticare se folosește pentru aprecierea aptitudinilor, a abilităților și a cunoștințelor la începutul cursului. Evaluarea formativă se realizează în procesul ciclului de predare/învățare:

- **Teste pre-program** – indicate în special pentru a evalua cunoștințele și înțelegerea vocabularului, a conceptelor-cheie, a principiilor economice;
- **GAT – Generatorul automat de teste** – poate fi folosit pentru crearea unor scurte teste de diagnosticare pe măsură ce elevii încep studiarea unor capitole sau teme noi;
- **Exerciții de recapitulare** din Ghidul de studiu pentru elevi conțin itemi obiectivi pentru aprecierea înțelegerii fundamentale ale conceptelor-cheie;
- **Întrebări pentru discuții și raționamente** din Ghidul de studiu pentru elevi solicită aplicare practică, analiză și interpretare;

Suplimentar activitățile din cadrul Companiei școlare și MESE/TITAN oferă posibilități de a evalua înțelegerea materiei de către elevi și de a asigura feedback-ul cu acesta. Alte exerciții utilizate pentru evaluarea de diagnosticare și formativă includ:

- ședințe de brainstorming în grup;
- fișe de observare;

- conferințe comune ale elevilor, profesorilor și consultanților;
- eseuri, proiecte de cercetare;
- studii de caz ș.a.
- **Evaluarea sumativă:**

Evaluarea sumativă se aplică pentru măsurarea realizărilor înregistrate la încheierea cursului sau a unui compartiment, unități de învățare, pentru evaluarea eficienței programului sau cursului. În acest scop pot fi utilizate:

- GAT – Generatorul automat de teste pentru a crea teste cu soluții multiple;
- Testul Final pentru programul de Economie Aplicată;
- Raportul anual despre activitatea CȘ sau MESE;
- Proiecte de cercetare de lungă durată;
- Fișe de evaluare;
- Conferințe și interviuri;
- Debate, discursuri oficiale sau prezentări publice;
- Concursuri de diferit nivel.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Albulescu Ion, Albulescu Mirela, *Predarea și învățarea disciplinelor socio-umane. Elemente de didactică aplicată*, Editura Polirom, Iași, 2000
2. Bîrzea C., “**Arta și știința educației**”, E. D. P. , București, 1995
3. Cerghit Ioan, *Metode de învățământ*, Editura Didactica și Pedagogică, București, 1980
4. Cerghit Ioan, *Perfecționarea lecției în școală modernă*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1983
5. Cristea Sorin, *Dicționar de termeni pedagogici*, Editura Didactică și Pedagogica, București, 1998
6. Christensen Roland C. , *Forme a une pense autonome*, De Boeck-Wesmael, Bruxelles, 1992
7. Cucuș C., “**Pedagogie**”, Editura Polirom, Iași, 1996.
8. De Corte E. , *Les fondements de l'action didactique*, De Boeck-Wesmael, Bruxelles, 1991
9. De Ketelet Jean-Marie, *Guide du formateur*, De Boeck-Wesmael, Bruxelles, 1989
10. De Landsheere Gilbert et Vivian, *Defnirea obiectivelor educației*, Editura Didactica și Pedagogica, București, 1979
11. Druță Maria Elena, Grumberg Cornelia, *Didactica disciplinelor economice*, Editura ASE, București, 2003
12. Gagne Robert M. , *Condițiile învățării*, Editura Didactică și pedagogică, București, 1975
13. Ionescu Miron, Chiș Vasile, *Strategii de predare și învățare*, Editura Științifică, București, 1992
14. Hazlitt H., “**Lecția de economie**”, ASE World – Enterprise, Amerocart SRL, Business Tech International Press SRL București, 1994
15. Mayer Robert F. , *Comment définir du objectifs pédagogiques*, Dunod, Paris, 1994
16. Minder Michel, *Didactique fonctionnelle*, De Boeck-Wesmael, Bruxelles, 1991
17. Păun Emil, *Sociopedagogie școlară*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1982
18. Radu Ion T. , *Teorie și practică în evaluarea eficienței învățământului*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1981

19. Ranek S. , VăideanuG. , *Les contenus de l'education. Perspectives mondiales d'ici a l'an 2000*, UNESCO, Paris, 1987
20. Salade Dumitru, *Educație și personalitate*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 1995
21. Văideanu George, *Educația la frontiera dintre milenii*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1988
22. Vandavelde Lovin, *Aider a devenir*, Editions Labor, Bruxelles, 1982

RESURSE DIDACTICE:

1. **Economia Aplicată**
  - a. Ghid de studiu
  - b. Manual EA
  - c. Ghidul elevului
  - d. Proiectarea didactică
2. **Etica în afaceri**
  - a. Ghidul profesorului
  - b. Caietul elevului. Studii de caz
3. **Finanțele mele**
  - a. Ghidul profesorului
  - b. Caietul elevului
4. **Cheia succesului**
  - a. Ghidul profesorului
  - b. Caietul elevului
  - c. Plic Cheia succesului
  - d. DVD Cheia succesului
5. **Compania Școlară**
  - a. Ghidul profesorului
  - b. Caietul elevului
  - c. Agenda elevului
  - d. Dosarele CS
  - e. Acțiuni CS
  - f. Rapoarte
  - g. Fișa de înregistrare
6. **Minifirma Școlară**
  - a. Ghidul profesorului
  - b. Caietul elevului